

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

VI., Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felélős szerkesztő és lapfajlamdos: **Daróczy Vilmos.**
Társzerkesztő: **Iovag Eleberg Oswald.**

Hirdetések: Negyed oldal 10 frt.; kisebb hirdetéseknél
minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: A dohánytermés sikere. *Daróczy Vilmostól.* — A dohány helye a vetésforgásban. *Irtá: Kaszay Rezső.* (folytatás.) — A dohány egészséges tanulmányozása. *Cserháti Sándor és Szilassy Zoltántól.* — A dohány mozaikbetegsége tárgyában tett kísérletekről. *Linhart György m.-óvári gazd. akad. tanár jelentése.* (Folyt.) — Gróf Desseffy Aurél levele a „M. Dohányujság” szerkesztőjéhez. (autographiai lenyomattal.) — A szivargyártásról. *Irtá: Kaszay Rezső.* (be-fejező közlemény.) — Dohány kísérleti termelés, a kolozs-monostori gazd. tanint. gazdaságában. *Irtá: Ásványi Lajos.* (Folyt.) — Statisztikai adatok az 1890 évi dohánytermés beváltási eredményéről. *Közlj: M. (Folyt.) — Irodalom. — Levelezés. (a torontál-tordai uradalomból.) — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.*

TÁRZALOM: Karczolatok a dohányról. *Irtá: Rónai István.*

A dohánytermés sikere.

A természetnek különös kiváló gondja volt az évben a dohánytermelésre.

A szeptemberi kitünő időjárás, a nyáron át helyenként előfordult kedvezőtlen körülmények, u. m. vihar, jégverés, stb. által okozott károkat is kiegyenlítő, s a jelenlegi rendkívül kedvező idő, a fejlődés visszamaradásait is rohamosan utána pótolta.

A jégverés után nevelt sarju kifejlődésére nézve, a szeptemberi kedvező idő kitünő jó hatással volt, s valósággal csodákat művelt.

Az az évben minőség és mennyiség tekintetében olyannyira kitünően sikerült anyag minőségének jóságát, még folyvást nagyban emeli a szeptemberi rendkívül kedvező időjárás.

A későn fejlődött dohányokra igen kedvező érsi idő járt, mert most ezek a dohányok is tökéletesen megérhetnek és hibátlanul beszáríthatnak.

Mindezek oly körülmények, amelyeket lehetőleg ki kell aknáznunk, — mert mindenesetre nagy befolyással bír a mennyiség és minőség emelésére, ha a természetnek kínáló kedvező működését, a kezünkben levő módok felhasználásával, mi is, tehetségünkhez képest támasztjuk, elősegítjük.

Az ideai dohánytermés eredményét tehát méltán teljes sikerúnak mondhatjuk.

A dohányok beszárítása, ugy a pajtáiban, mint a szabadban, a legjobb folyamatban van, — de azért nem szabad elbizakodnunk, — hogy a már majdnem kész kitünő jó eredményt, valami csekélynek látszó mulasztással tönkre ne tegyük.

Hiszen nekünk most már nem kell sokat tenni és valami nagyon fáradni, s mindamelllett a szükséges dolgokat mégis könnyen teljesíthetjük.

Nézzük tehát, hogy a jelenlegi kedvező viszonyok mellett, tulajdonképpen mi is a teendők?

Szorgalmasan ügyelnünk kell, hogy ugy a pajtában, mint a szabadban, a dohányok egyenlően száradjanak, — amit csak ugy érünk el, ha a zsinegeken összecusztott leveleket, egymástól gyakran elhuzgáljuk és a zsinégeket egymástól egyenlő távolságra helyezzük.

Bent a pajtában, szükséges, hogy a pajta ajtók, ablakok és egyéb szelelő nyílások, kellő felügyelet mellett nyitva tartassanak, hogy a dohányzsinemek közt a lég folyton át meg átjárhasson, s a kisebb-nagyobb mértékben lenni szokott fülledt levegőt kiszellőztesse.

A szellőztetést mindaddig kell folytatni, míg a pajtában csakis a jó méz-szagu kellemes dohányillatot és száraz levegőt éreztünk.

A pajta levegőjének tisztaságáról ugy győződhetünk meg, ha reggel, az éjjelre zárt ajtók és ablakok kinyitásánál jelen leszünk, és a levegőt szaglász után megfigyeljük.

Ha arról győződünk meg, hogy a pajtában már nincs fülledt levegő és a lég tiszta, száraz, akkor az ajtók előbb csak éjjelre, később mér éjjel nappal zárva maradhatnak, — azonban tiszta időben, egyszer másszor kinyithatók szellőztetés végett.

A fedélben levő és más egyéb egyes szelelőket azonban nem tanácsos még akkor sem bezárni, ha a pajtában — mint említettük — már a tiszta levegőt éreztük is; — ezeknek bezárását csak akkor kell és szükséges tennünk, mikor a ködös idők bekövetkeznek, — mert a ködös lég jelenléte a pajtában, a levelek penészedését vonja maga után.

A ködös napok után az első napos idő beálltával, minden ajtót, ablakot és szelelő nyílást ki kell nyitni, s a legmagasabb szerdiákon, illetve a tető alatt felvert zsinegeken, behatón meg kell nézni, hogy a dohány nem penészedik-e? — s kedvezőtlen időjárás esetén, esős, ködös időben, legalább kétszer kell a dohányt megvizsgálni, mert ilyenkor szokott a dohány penészedni.

A rendszeren fűzött és megritkázott dohányok is megpenészedhetnek kissé, oly helyeken, a hol a pajta nem elég légmentes, azaz a ködös és nedves időben jól el nem zárható és légmentessé nem tehető, — ez különben ott is meg szokott történni,

ahol kevés a szellőztető nyílás és a fülledt levegő megreked a tetőzet alatt.

Ha azt tapasztalánk, hogy a dohányok — minden elővigyázat daczára — helyenként penészedni kezdenek: minden ilyen zsineg, ha csak egy-két levél penészes is rajta, *azonnal* leveendő, s ha a penész csupán a levelek felületére lerakódott helyeszerű fehérség: akkor az ilyen zsinégeket napos helyen kell pár napig tartani és gyakran megrázogatni, amíg a penész elenyészik. De ha ezt megtenni elmulasztjuk és a nedves ködök a levélbe jobban behatolnak, mindig több és több nedveséget vonván magukba: akkor már a rázogatással bajosan lehet rajta segíteni, mert már bele ette magát a levélbe és onnan azután ki nem irtható, mert erre következik a sárga penész, zöldes-barna és fekete foltosodások; — ez esetben minden egyes ily levelet le kell a zsinegről szedetni, nehogy a többieket is megmegtelyezzék, s a hibás levelek leszakítása után, a megmaradt ép leveleket vagy a szabadba, vagy igen tágas, szellős helyre kell aggatni, — s ha napos idő jár, legjobb az ilyeneket pár órára a napra kitenni.

Nem szabad elfeledni, hogy a szabad ég alatt szárított dohányokat is meg kell egyszer-másszor fordítani; — a megfordítást két embernek kell végezni, akik előbb, a zsineg közepétől elkezdik a leveleket egymástól elhuzgálni és így haladnak, míg a zsineg végéig érnek, ott leoldják vagy leveszik a kukát és egészen megfordulnak és ellenkező irányban visszaaggatják; — ezzel az éretik el, hogy a zsinegnek az az oldala, mely a többi dohányokra volt fordítva és nem részesült annyi napfény és levegőben, mint a tulsó oldal, így most ez is abba az állásba és állapotba jön, mely a másikkal egyenlővé teszi.

Ha ugy hagynánk a dohányokat az állón függve, amint azok kiaggatva lettek, rendetlen, tarka, zöldszerűek, stb. maradnának, szélei kiperzselve, harmat és eső által kilúgozva, s értékekből nagyrészt veszítve kerülnének a beváltáshoz.

A legnagyobb súly és figyelem most arra fektetendő, hogy a dohányok félig száradt állapotban meg ne ázzanak, — mert ha az ilyen félig száradt dohány megázik és pláne tartósan, az ily dohányok ha teljes értékeket nem is épen veszítik el, de jóformán csaknem értéktelenné válnak, kilúgoztatnak, megfeketednek, hártya vékonyságává, törékenyvé és porladozóvá

lesznek, s teljes rugékonyságukat annyira elveszítik, hogy hajlékonyná soha többé nem lesznek; — ettől tehát minden áron meg kell a dohányokat óvni, még pedig úgy, hogy ha észrevesszük, hogy éjjelre fellegesedni kezd, ilyenkor este hordjuk be a dohányt fedél alá, még ha mindjárt rakásra is hányjuk, mert annak ott ily félig száraz vagy már majd egészen száraz állapotban semmi baja sem lesz, még ha néhány napig rakáson fekszik is, mert ha az idő kiderül, ismét ki lehet aggnati.

Ha nem volnánk képesek a dohányt fedél alá elhelyezni, az esetben az olyan esőtől fenyegetett időben okvetlen alkalmazni kell a gyékényeket, haczurákat, s ezekkel az állón levő dohányt okszerűen be kell takarni, még pedig úgy, hogy a köteleket egész közel húzzuk egymáshoz, s ennek megtörténte után a gyékényekkel befedni, — s hogy biztossá tegyük magunkat, hogy a szél a takarókat le ne hordja: egyes helyeken kis darab vékony spárgával leköthetők; — ezen kis utánjárásal és kevés munkával elejét vehetjük annak, hogy dohányunkat a megromlástól, elértéktelenedéstől, s magunkat az érzékeny károsodástól megóvjuk.

Daróczi Vilmos.

A dohány helye a vetés-forgásban.

Irta: *Kazay Retzö.**

(Folytatás.)

Ezen tényeknek ismerete volt főoka annak, hogy általában a kínai dohánynak termelését javasolták mint olyant, mely haszonnal jár. S a déli vidékeken ez valóban úgy is volt; de a mérsékelt égöv alatt és éjszakon az e fajta

*) Demoor, Gasparin és Schwerz munkáinak felhasználásával.

TÁRCZA.

Karcolatok a dohányról.

Irta: *Rónai István.*

— A „Magyar Dohányújság“ eredeti tárczája. —

Vizitkártya nagysága, néhány lapból álló piciny füzetke fekszik előttem. „Diáttik újr Tabaksraucher“ a czime, írta J. Kilian Medizinál-Rath. Megjelent Lipcsében 1806-ban, II. kiadás, tehát nyolczvanöt évvel ezelőtt. Hogy a kis jószág ártatlan: bizonyítja a „Polizei-Direktion in Goslar“-nak a füzet előlapján rá-tűtött bélyege. Nem lesz érdektelen egyet-mást elmondani arról, a mit Kilian ur — Isten nyugosztalja — e század elején a dohányzásról tudott.

A „Vorbericht“-ben panaszkodik, hogy mikor a jelen füzetke anno 1801-ben először jelent meg, azonnal akadtak „irodalmi kozákok“ és „tubák-jágerék“, kik kivonatokat csináltak belőle, dissertatiókat írtak a dohányzás diáttikájáról, németül és latinul; ez nem fájna ugyan neki, azonban a nevezett kozákok és jágerék a kivonatokat és dissertatiókat a saját nevök alatt adták ki s jó pénzért el is keltek. E körülmény indítja a szerzőt arra, hogy e nevezetes füzetből még egy kiadással kedveskedjék.

Tagadhatatlan — így kezdi, — hogy bizonyos népeknél, bizonyos éghajlat alatt az emberek bizonyos osztályára nézve a dohányzás egészségertartó és élethosszabbító hatást gyakorol. Kár tehát a dohányzásnak egyébként is már kiirthatanná vált szokása ellen prédikolni; legyen meg az öröme minden ember-

dohány nem felelt meg a várakozásnak, legalább azon mértékben nem, a melyet hozzá-kötöttek.

A mérsékelt éghajlattal bíró országokban a dohány csak egy évi termelésnek vethető alá. Bizonyos földeken ugyan több éven következtethetik maga után, míg más helyeken már a második évben jelentékeny minőség-csökkenést szenved a termelvény. Ebből egyszerűen meg tudhatjuk és megítélhetjük, vajjon jobb vagy czél szerűbb-e a dohányt több éven át maga után termeszteni.

Ha a dohány minőségében megmutatja, hogy maga után ugyanazon földben többször nem termelhető, akkor rövidebb vagy hosszabb ideig tartó vetés-forgást rendezünk be; a dohányra való vissza-térésnél figyelembe kell vennünk a talajnak természetét, termékenységét s a termelvénynek értékét összehasonlítva más termékekkel. Ha a dohány a költségek levonásával többet jövedelmez mint egyéb termelvény, akkor azt egymáshoz minél közelebb álló években fogjuk termelni.

Virginiában mérhetlen terjedelmű földek vannak, melyek több mint hatvan év óta olyan dohányt produkálnak, melynek levébősége, tekintettel a fajra, méltán bűmálatra ragadta az európaiakat.

Azt tapasztalták azonban ugy Európában, valamint Amerikában. Nyugotindiakon és Áfrikában, hogy olyan földben, melyen többször egymás után dohányt termeltetett, ennek hozadéka mennyiségileg mindinkább kissebbedett, a levelek nem lettek nagyok, de sokat nyertek sűrűségben.

A dohány általában gyakrabban természetik gabonaneműek, mint lóher után vagy gyeptrőresen; s meglehetősen közömbös az iránt, hogy előtte mi termeltetett; de föltétlenül szükséges, hogy a föld jól megmunkáltassék, megszántassék. Ha nem, akkor gazda-

nek a maga dohányában s habár a pipa föltétlenül tisztelője és védője nem is vagyok: magam is a rendes dohányzók közé tartozom. Én azonban nagy óvatossággal élvezem a dohányt s az élvezet közben tanulmányozom is szüntelen annak előnyös és hátrányos hatásait. Tanulmányaim eredményét egybefoglalva, im itt közlöm az érdeklődőkkel, kik aztán maguknak ebből a kellő tanulságot levonhatják.

A dohány minden fajta mérges növény; e növény nemcsak azon tulajdonsággal bír, hogy kábítja az embert, hanem mint minden erős mérge, idegrendszerünk rendes működését teljesen feltorgatni képes; a dohányban nemcsak izgató alkatrészek vannak, hanem valami aetherikus olajjal egybekötött olyan illó anyag is van, mely az ember organizmusára nemcsak élénkítőleg hat, hanem ezt tetemesen erősíti is. Hogy a dohány élvezete káros hatást ne gyakoroljon szervezetünkre, arra nézve első sorban, mielőtt rágyújtunk, meg kell vizsgálnunk az anyagot: hogy 1. Jó anyag-e 2. Tiszta-e a dohány, nincsen-e elromolva vagy pedig a gyáros által nincsen-e hamisítva? A dohány minősége a talaj és éghajlat minőségétől függ. A tapasztalat azt igazolja, hogy a dohány csak akkor finom és kellemes illatu, ha az száraz, de kövér és porhanyós földben, meleg éghajlat alatt termett.

Ezután sorba veszi minőség szerint osztályozva a dohányokat, elsőnek megtevé a virginiai dohányt, a magyar dohánynak csak a kilenczedik hely jut s midőn a magyar dohányról beszél, azt mondja, hogy „ez igen jó dohány, azonban, ha nem lesz páczolva, akkor keserű, erős és rossz!“ Egyébként pedig jobb

nélkül teszszük a számadást, vagyis fölszülünk.

Ha a föld jól és mélyen fel van szántva, akkor abba a dohány, akár csalamádénak akár vörös lóherének első kaszálása után beültethető.

Oly vidékeken, hol nem természetik dohányt dohány után, ott bizonyos vetés-forgást rendeznek be, s erre vonatkozólag néhány példát fogunk idézni.

Elszáz alsó részében, hol dohányt termeltetik és a hol három éves forduló divik, a vetés-forgás következő:

Dohány; — buza; — árpa.

Ezen vetés-forgásra nézve a hirneves *Schwerz* a következő megjegyzést teszi: „Az ugar itt ismeretlen; a gyomlálás általában kézzel történik; legelők hiányoznak; a lóher nem terem jól meg; a marhaállomány szegényes és apró; a trágyát nagy részletekben leginkább városokban veszik.

Hogy mégis ily gazdag földművelés lehetséges kevés levegővel és csekély marhaállománnyal, az csak Elszászban történhetik, mely igen termékeny földnek örvend, könnyűséggel beszerezhet trágyát, nagyon tevékeny és szorgalmas népességgel bír, és a hol egyáltalán a körülmények kedvezően összejátszanak.“

Gries homokos vidékén a következő vetés-forgás divik:

1) dohány,

2) rozs, azután kerékrépa

3) burgonya vagy kender, kukorica, borsó, csicsóka,

4) rozs, azután kerékrépa.

Azon kitűnő agyagos földön, mely husz százalék meszet tartalmaz s Weissenburgtól Schleithal felé húzódik, a divó vetés-forgás felől a már említett kitűnő gazda *Schwerz* így nyilatkozik:

„Eme kitűnő talaj megszakítás és ugar

művelés mellett, a magyar dohány az amerikai dohányok minőségét is elérheti.

Szerző különben csak a páczolt dohánynak barátja s óva int minden dohányzót arra, hogy a *nyers* levelek szívása az egészségre nézve meggátolja hátrányos.

A vágott dohányt jónak tartja czitromlével leönteni; elitéli a hólvagzacsokt s börtáskát ajánl dohánytartónak, kiterjeszkedik a dohányszelence alakjára s áttér a pipaszitálás művészetére; leírja az agyag — porcellán — tajt és fappak előnyeit hátrányait s azután a pipaszár hosszát határozza meg. A pipaszárról beszélve, elmondja, hogy a perzsiai meggfászár a legjobb, kár, hogy oly mérge drága, mert: „Das geringste Rohr der Art bezahlet man schon in Ungarn aus der ersten Hand mit vier Ducaten und so steigt der Preis derselben bis zu fünfzehn Ducaten!“

Mután már vagy hatvan oldalon át „gründlich“ foglalkozott a dió diáttikájával a szópókára kerül a sor; a borostyánszópóka mellett nyilatkozik. S most a „Feuerzeug“-ot veszi elő s hat pontban írja le, miként kell diáttikusan a gyújtóval bánni. Végre a pipatömés nem kevésbé ügyes mesterségét írja le, adván bölcs utastást arra, mikép éj jól a dohány, ha az szépen van megtömve; azt mondja a többi között, hogy a pipa alul kevés keményre, fölül jó keményre legyen tömve és a hamut utána kell nyomni az embernek mindaddig, míg az egész dohány el nem égett. Három pipányit elfüstölni egy napon — tökéletesen elég, írja a 80-ik lapon.

Okos ember volt ez a Kilian churfürstlicher bayerischer Medizinálrath ur — 1806-ban!

nélkül terem buzát, lóheret; buzát, kendert; buzát, repcét; buzát, mákot; buzát, dohányt; buzát, babot. A föld ép oly keveset nyugszik mint a kapa. S csaknem hihetetlen, hogy ilyen talajkimerítő termelés mellett, melyben kender, mák, dohány, bab, lóher és repce váltakoznak, nyolcz év alatt csak egyszer trágyáznak! De ha a lóheret kivesszük a vetés-forgásból, akkor már az ötödik évben trágyázni kell. A burgonya rendszeren a rozs után következik. Ugyanitt azon különös tapasztalatra jöttek, hogy a repce a trágyázás utáni hetedik évben buza után és lóher előtt, nagyobb hozamot produkál, mint ha az, a trágyázás utáni harmadik évben, közvetlen kender után termelt búzra jön.

További példák a vetésforgásra és pedig **Wendenheimban**:

1) kender, dohány hektáronként 40 szekér trágyával, vagy repce 50 szekér trágyával
2) buza, azután kerekrépa, — 3) bab, — 4) buza, — 5) lóher, 6) buza, azután kerekrépa. Vagy pedig: 1) kender, dohány trágyával, — 2) buza, — 3) árpa, — 4) lóher, — 5) repce, — 6) buza azután kerekrépa.

Hausbergenben:

1) dohány, — 2) buza, kerekrépa, — 3) burgonya, — 4) rozs, — 5) kender, — 6) árpa, — 7) lóher, — 8) buza, kerekrépa.

De itt már trágyáznak dohány, burgonya és kender elé. A föld már nem olyan termékeny mint az előbbi vetés-forgásnál. A tavaszi árpa, kender után termelve figyelmünkre érdemes, mert ez nem mindig szokott jó eredményt hozni.

(Folyt. köv.)

A dohány égésének tanulmányozása.

A m. kir. dohányjövődék központi igazgatósága a mult évben többhelyütt tétett kísérleteket különböző dohányfajták kipróbálására. E kísérletek végrehajtására a mintatelepeken kívül egyes gazdák is vállalkoztak. A kísérletekből származó minták és a kísérletek adatai nekünk küldettek be feldolgozás végett. Tekintettel azon fontos körülményre, hogy a dohány jóságát annak égőképessége nagyban befolyásolja, a beküldött dohányokat ezen tulajdonságukra is megvizsgáltuk, és pedig oly módon, hogy a dohánylevelekből egy-egy darabot levágva, a metszési lapot a gyertya lángjánál meggyújtottuk, a lángot elfújtuk és megfigyeltük egy chronograph segítségével, hogy hány másodpercig égnek láng nélkül. Minden egyes dohányfajánál 10 égetési próbát tettünk s a közölt számok ezek átlagát tüntetik föl.

Az eredmény a következő:

A termelő neve és a termelés helye	Pflazi	Marylandi	Hollai	Hollai	Lubianai	White Burley
M. kir. dohánytelep, Arad	—	5-1	6-6	6-1	—	—
M. kir. dohánytelep, Jász- Apáti	—	9-9	—	7-8	—	—
M. kir. földmives-iskola, Csákvár	9-1	—	—	14-6	—	—
Gróf Károlyi urodalma, Feldebrő	5-8	7-6	—	5-8	7-2	—
M. kir. dohánytelep, Hajdu- Dorogh	7-7	10-2	—	8-2	10-5	—
Gróf Károlyi Tibor uradal- ma, N.-Iratos	7-5	7-8	7-9	7-5	—	—
M. kir. gazd. tanintézet, Kolozs-Monostor	—	12-4	18-2	19-9	—	—
Gróf Csekonic Endre urad., Hosszu-Pályi	15-1	14-8	—	21-1	12-0	12-9
M. kir. gazd. akadémia, M.-Óvár	8-6	12-8	—	10-7	5-3	10-4

A közölt számokból kitűnik, hogy az egyes dohányfélék éghetőségében jelentékeny különbség mutatkozik; ezen különbség azonban első sorban a talajtól, és csak másodsorban származik a fajtától. Minél inkább rongja a talaj a dohány éghetőségét, annál kevésbé tud a fajta ezen tulajdonsága érvényre jutni. Így péld. Hajdu-Dorogról, Feldebről, N.-Iratosról, Aradról származó dohányok égésében az eltérés csekély, — Kolozs-Monostoron Hosszu-Pályin és M.-Óvárton a különbség nagy. Legjobb égésűek a kolozs-monostori és hosszu-pályi dohányok voltak. A hosszu-pályi Manilla között volt egy: amely 37, egy másik: amely 35 másodpercig égett.

Tekintettel azonban azon körülményre, hogy a legtöbb helyen az időjárás nem kedvezett a dohány kifejlődésének, — különösen a szárazság miatt, — nem lehet végérvényes határozatot mondani az egyes fajták égési képességéről. Igen érdekes adatokat nyerünk, ha a hazai dohányokat összehasonlítjuk a termelt idegen fajtákkal.

	Szamosháti	Kigyósi	Csabi rózsá	Rétháti
Feldebrő	5-7	—	—	—
Hajdu-Dorogh	9-1	—	—	—
Arad	—	3-9	—	—
Hosszu-Pályi	5-2	—	—	—
Kolozs-Monostor	—	—	12	13
M.-Óvár	8-9	—	—	—

A hazai dohányok tehát általában gyengébb égésűek, mint az idegenek. Különösen kitűnik ez, ha a hosszu-pályi szamosháti összehasonlítjuk az ott természetesen idegen dohányokkal: míg az idegen fajták a 10-et mind meghaladták, addig a szamosháti csak 5-2 másodpercig égett; a hollandi Manilla égése négyszer oly jó volt, mint a szamoshátié. Igaz, hogy az általunk nyert számok módosulhatnak az erjedés után, de nem valószínű, hogy ez a hazai dohányok javára változtatná a különbséget. Következtethetjük ezt a m.-óvári tapasztalatból. Az 1889-ben Magyar-Óvárton termelt szamosháti és General Grandt dohányok Budapestben külön érjlesztettek és a dohánygyárban használhatóságukra kipróbáltattak. Ezen kísérlet eredményéről a Budapesti fenczvarósi dohánygyár, a m. kir. dohányjövődék t. központi igazgatóságához a következőt jelenti:

»Ezen kétféle anyag nyeresémi eredményeinek szemügyre vételénél a m.-óvári manilla-jellegű (General Grant) nagyobb előnye mutatkozik, mert míg a m.-óvári levelek hulladékaiból nyert anyag mint kitűnő bél felhasználható volt, a buroklevelek pedig, jó égésüknél és kellemes illatuknál fogva, minden félelem nélkül voltak a B. B. és C. szivarokhoz is osztályozhatók; addig a közönségesen kezelt tiszai levelek (szamosháti), mint burok félgártmányok, gyakran a legnagyobb óvatosság mellett is, a gártmányokat károsan befolyásolták, nem égtek, hanem csak szeneltek.

Az erjedés tehát nem fokozta a szamosháti dohány égését, ellenben a Grant-dohányt tetemesen emelte, mert a nyers Grant-dohány

égése 1889-ben éppen nem volt valami jó; a meggyújtott levél 5—6 másodpercig égett.

Azon véleményünk tehát, melyet már ismételve kitejeztünk, hogy megfelelő idegen fajták meghonosításával dohányunk minőségét tetemesen megjavíthatnók: újból helyesnek bizonyult, mert ugyanazon földben — hasonló eljárás mellett — a külföldi fajták jobban égőkék lettek, mint a hazaiak; a különbség annál teteme-
sebb volt, minél kedvezőbbek voltak a dohány fejlődésére a körülmények. Legszembetűnőbb mutatkozik ez a hosszu-pályi dohánynál. Ha már most az erjedésnél egyéb dohányokra is hasonló tapasztalatnék, mint a m.-óvári Grant-dohányál, akkor megfelelő fajták meghonosításával a dohányimportot megspaszthatnók.

A földolog lenne az egyes vidékek számára legmegfelelőbb dohányt kísérletek útján megállapítani.

A fent közölt adatok mind trágyázatlan talajon termelt dohányra vonatkoznak.

A dohány égésére a megfelelő fajtán kívül még egyéb körülmények is gyakorolnak befolyást.

Beteloyásolhatjuk még a dohány égését többek között igen sok esetben megfelelő trágyaszerekkel is, amint az a kísérletekből világosan kitűnik.

A beérkezett jelentések közül a feldebrői és a hosszu-pályi külön is hangsúlyozza, hogy a snperphosphattal trágyázott talajon termelt dohány jobban ég, miní a trágyázatlan talajon termelt.

Az általunk végzett égetés próbák 10—10 égetési próba átlagában a következő eredményt szolgáltatta: (Lásd alanti táblázat.)

Ezen számok szerint kilencz esetben jobban égett a superphosphatos dohány, mint a trágyázatlan, egy esetben nem volt különbség és három esetben a trágyázatlan égett jobban; csakhogy az utóbbi esetben a különbség sokkal csekélyebb, mert a trágyázatlan a legjobb esetben is csak 3-3-el haladja meg a trágyázottat; addig azon esetekben, midőn a trágyázott égett jobban, a legnagyobb különbség 7-4 a trágyázott javára.

Cserháti Sándor és Szilassy Zoltán.

(Vége köv.)

A dohány mozaik-betegsége tárgyában tett kísérletekről.

Linhart György m.-óvári gazd. akadémiai tanár jelentése.

(Folyt.)

A 2-ik különbség a betegség első stadiumára vonatkozik; az orosz szerzők a himlőbetegségnél zöldtarkaságot (sötét és halványzöld foltok változását) vagy fodrosságot soha sem észleltek. Tapasztalataink azon feltevésre jogosítanak, hogy az orosz szerzők eme megkülönböztetése sem bizonyít a két betegség különbözősége mellett.

A szuloki dohánybevéltő hivatal, midőn 1887-ben először küldött be beteg palántákat, a betegség kezdetét így írja le, hogy — a levelek elkezdenek ráncosodni, ugyancsak a szuloki kísérleti telep 1887. évi naplójának június havi jegyzetében ez alálható. »A növény igen szépen fejlődik, 10—12 levelet hoz, de a legedőbb nö-

	Arad		Csákvár		Feldebrő		Felgyő		Hajdu-Dorogh		Hosszu-Pályi		Kolozs-Monostor	
	trágyázatlan	trágyázott	trágyázatlan	trágyázott	trágyázatlan	trágyázott	trágyázatlan	trágyázott	trágyázatlan	trágyázott	trágyázatlan	trágyázott	trágyázatlan	trágyázott
Szamosháti	—	—	—	—	5-7	9-4	3-9	11-3	7-2	13-4	5-7	11-3	—	—
Kigyósi cuba	3-8	4-1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12-2	9-6
Rétháti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18-0	16-5
Csabi rózsá	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pflazi	—	—	—	—	5-8	8-4	—	—	—	—	—	—	—	—
Manilla	—	—	14-6	18-5	5-3	4-4	—	—	—	—	—	—	19-9	18-2
Mayrlandi	—	—	—	—	7-6	7-6	—	—	—	—	—	—	—	—
Hollandi kerek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18-2	21-7

vények levele kezd ráncosodni és reá egy pár vörös foltokat kap stb. . . " Óvári kísérleteink alkalmával észleltünk mi is ilyen művésztáncosodást, de nem mindig, épúgy a Mayer által leírt zoldtarkaságot sem igen lehetett valami nagyon jellegzően észlelnünk. Szulokon járva azonban azt tapasztaltuk, hogy a szuloki kísérleti telepen ültetett General Grant dohány beteg tövein a Dr. Mayer által leírt zoldtarkaság nagyon feltűnően észlelhető, míg a szuloki fajtánál ilyen művésztáncosodás vagy nem, vagy alig vehető észre.

Az észlelések azt látszanak bizonyítani, hogy a betegség első stádiuma alkalmával mutatkozó színváltozások, s némi alakbeli (ráncosodás, fodrosodás) változások a fajtával (a levelek alkotásával) vannak összefüggésben. A betegség későbbi stádiuma egyforma, barna s körbe fehéres foltok, mindenféle rajzolatok alakjában mutatkoznak, s több helyen a levél gyakran kilyukad, a teljesen elszáradt helyek mintúgy kiesnek a levél lapjából.

Ha tehát eme különbségek nem állanak, felmerül ama feltevés valószínűsége, hogy a bessarábiai dohányhimlő és a mozaikbetegség mégis azonosak. S ha ez így volna, ismét ama kérdés lép előtérbe, vajjon helyesek-e az Ivanovszky és Poloffroff által kísérleteik révén felállított következtetések, azaz: vajjon csakugyan a levegő nedvességének és szárazságának gyors váltakozása idézi-e elő a dohánylevél mozaikszertű vagy himlősfoltosodását?

A mi tapasztalataink az ellenkezőt bizonyítják.

Ha a tavalyi kísérleteket tekintjük meg, látjuk, hogy tavaly a kiültetés után kéthetes szárazságra kétnapi kiadó (35 mm-nyi) eső következett, melyet ismét tartós szárazság követett, s ezen időjárás mellett valamennyi kiültetett dohányunk egészséges maradt. Julius második felében azonban majd mindennap esett (13 esős napon 65 mm-nyi csapadék), s ezen állandóan nedves idő meghozta az első mozaikos töveket; — továbbá ugyancsak tavalyi kísérleteink szerint, a komló mellett árnyékban lévő palánták mozaikosodtak meg legnagyobb mértékben.

Idei kísérleteink is (ámbar ezek megfigyelése, mint említettük, nem voltak ily alkalmaskak) szintén azt bizonyítják, hogy tartós esőszerű elősegíti a betegséget.

Különbösen a szuloki tapasztalatai is a mi kísérleteinkből levont következtetések mellett szólnak. A szulokiaknál ugyanis a tavasi hideg időjárás után pusztit az nagy mértékben. Tehát akkor, ha a talaj nedves, s a midőn (a tavasi alacsony mérsékletben) a növények párolgása csekélymértékű.

Hogy e tekintetben bővebb adatokat sorolhassunk fel, átnéztük a szuloki kísérleti telep naplóját 87-től kezdve a jelen évig; de mivel ebben a meteorológiai feljegyzések nagyon határozatlanok (felhős, borult, eső, változó, s ilyen művésztáncosodtak az időre, de az eső mennyisége, tartalma, nincs feljegyezve) tartózkodtunk attól, hogy azokból következtetéseket vonjunk.

Azonban, hogy állításunk értékéről meggyőződést szerezzünk, más bizonyítékokhoz fordultunk. — Ugyanis meghagytuk, hogy a szuloki kísérleti telepen lévő mozaikos töveket (melyek levelei már le voltak aratva) ne vágják ki, hagyják meg a sarjunövésnek. S megkértük a dohánybevaltó hivatal kezelő tisztjét, hogy kísérje figyelemmel a sarju levelek fejlődését, s ha azokon foltok mutatkoznak, értesítsen minket, s küldjön a foltos levelekből. Szeptember 25-én Reim Kálmán, a hivatal vezetője arról értesített, hogy a mozaikos tövek sarju levelei is megtarkasodtak, s midőn ilyen művésztáncosodtak hozzáknak beküldött, láthatuk, hogy azok tarkasága ép olyan,

mint az elsődleges levelek tarkasága, tehát hogy azok is mozaikosak.

E tapasztalás szintén a mi feltevésünk helyességét bizonyítja.

Ugyanis az orosz szerzők a foltok keletkezését annak tulajdonítják, ha a növényt nedves, azután meg nagyon száraz levegő gyors egymásutánban környezi.

Az ez által bekövetkező megbetegedés szerintünk nem állhat másban, mint abban, hogy a *vizfelvétel és a párolgás közötti egyensúly megavartatik*.

Mennél nagyobb ilyenkor a párolgó felület, s mennél kisebb a vízfelvevő felület annál könnyebben állhat be az egyensúly megzavarás.

Az orosz szerzők azt mondják, hogy a himlőfoltok akkor jelentkeznek, ha a levegő megelőző nagy nedvességet, hirtelen, a növények erős, túlságos párolgása követi („Die Pockenkrankheit eine Krankheit des Tabaks ist, die erst dann zu Tage tritt wenn nach vorhergehender grosser Feuchtigkeit der Luft eine rasche und übermäßig starke Verdunstung der Pflanze statthat.“)

Tehát a betegség ilyen művésztáncosodását másképp meg sem fejthetni, mint: hogy a levelek, melyek működése — a levegő nedvessége miatt lanyha volt, egyszerre (száraz szél vagy erős naptűzés következtében) oly nagy mértékben kezdenek párologatni, a melyet a gyökérzet (még ha a talajban volna is kellő nedvesség) fedezni nem képes. Ha tehát megfosztjuk a növényt levelei egy részétől, miáltal csökkentjük a párolgó felületet, akkor ilyen egyensúly megzavarás nem igen állhat be, mert a sertenlenül maradt gyökérzetnek aránytalanul kisebb párolgó felületet kell vízzel ellátnia. Ilyen művésztáncosodtak nem történnek, részben azért, mert Ivanovszky és Poloffroff dolgozata későn akadt kezünkbe, részben azért, mert Óváron oly kevés mozaikos növényt nyel rendelkeztünk, a melyek a megfigyelések tételére elegendők nem lettek volna.

Azonban a sarju levelek megfigyelése ugyanazt bizonyítja. Az elsődleges levelektől megfosztott dohánytövek gyökérzete teljesen megmaradt, s a lassanként fejlődő, aránylag kis felületű növényzetet nagyobb mértékben (julius, augusztusban, tehát aránylag sokkalta fokozottabb párolgás mellett) vízzel ellátni képes volt, s így tehát a sarju leveleknél vízfelvevő és párolgás között csak túlszáraz talajban állhatott volna be egyensúly megzavarás.

A sarju levelek mozaikosodása tehát az orosz kutatók feltevései ellen szólnak, s másrészt megerősíteni látszanak Dr. Mayer azon állítását, hogy a betegség bakteriozus betegség, mert felkeltik azon gondolatot, hogy az egészséges tövekben is benn volt a betegség csírája, a mely kedvezőtlen viszonyok (talán ép a kellő nedvesség hiánya miatt) előbb ki nem fejlődhetett. Reim Kálmán kezelő tiszt ugyanígy arról értesített, hogy a sarju levelek több dohánytön mozaikosodtak meg, mint az elsődleges levelek (tehát olyanokon is melyeken mozaikos elsődleges levelek nem voltak.)

Hogy az orosz vizsgálók, kísérleteik által, képesek voltak a dohányleveleken foltokat előidézni, azon nem kételkedünk, sőt bizonyosnak tartjuk hogy a levelek egyes részei oly abnormis viszonyoknak téve ki, minőknek a kutatók kitétek. elhálnak, elszáradnak; de az valószínűtlennek látszik, hogy a bessarábiai földeken is, a kutatók által leírt ok miatt himlősdőnek meg oly nagy mértékben a dohány.

A kísérletezők ugyanis valamely kellő nedvesen tartott dohánytön egyik-másik levelét üveg bura alá helyezték, elzárva teljesen azt a külső levegőtől. Ennek következtében a levél párolgása folytán, a burában foglalt levegő csakhamar vizgőzzel, s így a levelet vizgőzzel telített vagy

a telítés határán álló levegő vette körül. Miután egyideig a levél ilyen nedves levegőben állott, a burán keresztül, a levél fölött, kénsvon átbocsátott levegőt huzattak át, hosszabb ideig, s ha ezt az eljárást gyakran ismételték, megkapták a várt foltokat. Megjegyzendő, hogy a szerzők előadása szerint, néha 4 napra is volt szükség, míg a száraz és nedves levegő folytonos váltóztatása által a kívánt eredményt elérték.

A kénsvon felett átbocsátott levegő (a kénsvon nagy vízelvonó tulajdonsága következtében) nagyon kiszárad; hogy a szabad természetben, s hozzá megelőző eső után, a levegő ily nagy mértékben kiszáradjon, az nagyon valószínűtlen.

(Folyt. köv.)

Gróf Dessewffy Aurél levele.

Lapunkat azon megtiszteltetés érte, hogy gróf Dessewffy Aurél orsz. gyűl. képviselő ur, a magyar országos gazdasági egyeslet elnöke, a következő nagybecsű levelet intézte hozzánk:

„Tisztelt Daróczi Vilmos urnak, a „Magyar Dohányújság“ szerkesztőjének.

Becses lapja, mely immár VIII. évfolyamában van, mint úttörő, a dohánytermelés, hazánk ezen fontos culturnövénynek emelése és előmozdítása érdekében, sok szolgálatot tett, és ezen lapnak szerkesztése által, dohánytermelőink körében, magának valódi érdemeket szerzett, mert azoknak figyelmét folyton a minőségi termelésre hívta fel, úgy a földek jobb művelése, valamint az ültetés és palánta nevelés körüli teendők miként eszközölése és czél szerű utmutatások adásában fáradohatatlan volt.

A dohány törés, fűzés, simítás és általában a kezelés körül, szakértői tanácsadással és utmutatásaival el nem évülő érdemeket szerez magának, becses lapjában, miért is a dohány termelésben, az utóbbi években elért haladásban, t. Szerkesztő urnak nagy része van, nézetem szerint.

Miért is örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy véleményemnek kifejezést adhassak e tekintetben, mint ki a dohány növény termelésében még sok kívánni valót látok, hogy e tekintetben Szerkesztő ur, továbbra is szentelje szakértelmét ezen ügynek, mint ezt eddig is tette, hogy dohány termelésünk azon helyzetbe juthasson, melyre climánk és viszonyaink az alkalmasságnak mutatják.

Fogadjja őszinte és kiváló tiszteletem nyilvánítását, melylyel vagyok — Búd-Szt-Mihály, augusztus 28.—1891. — Tisztelt szerkesztő ur kész tiszteletje

gr. Dessewffy Aurél.

A nemes Grófnak ezen meleg elismerése valóban a legszebb méltánylása a „Magyar Dohányújság“ közhasznú működésének, s a dicsőítő nyilatkozat erkölcsi értéke annál nagyobb, mert gr. Dessewffy Aurél ur, úgy is mint elismert mintagazda és nagy dohánytermelő, s úgy is mint a magyar orsz. gazdasági egyeslet elnöke: egyaránt a leghivatottabb az okszerű dohánytermelés ügyéhez hozzászólani, s mint dúsgazdag és független főúr és társadalmi életünk egyik kitűnősége: szavainak nyomatéka és tekintélye mindenesetre kiváló jelentőségű.

Mély hálával elelve nyilvánítjuk forró köszönetünket Dessewffy Aurél gróf ur ő méltóságának, a lapunk iránt tanusított kegyes jóindulatáért, s mindenkor büszkeségünk és legkedvesebb emlékünknél leendő hozzáknak intézett nagybecsű levele, melynek hű hasznát örömmel örökítjük meg lapunkban.

Szerkesztő.

Gróf Desseffy Aurél levele, a „Magyar Dohányjusság“ szerkesztőjéhez.

Tiszelt Dohányjusság! Kérem, tisztelettel

„Magyar Dohányjusság“ szerkesztőjének!

Béres Lajos, nagy uramnak VIII. évfolyamában
 van, mint látom, a „dohány birtoklás“ kérdés
 ezen fontos eszményjének említése és előny,
 „dohány birtoklás“, ezt megfogalmaztatott kért,
 és ezen lapokat szerkesztésénél állad, előny
 birtoklásának kérdésén, nagy érdeklődéssel valóds
 és érdemét szerettem, mint az „ok“-ok függését

figyelmem a miniszteri szemléletre hivatkozott
 ügy a földet jelt művelés, valamint az állás
 és polgári nemzeti közt. kérdése tekintet
 eszményes, érdekes szemlélettel és eszmény.
 „hogy szerkesztésben volt. —
 a dohány birtoklás, föld, állás, és állás
 a kérdés mint eszményes tanács eszményes

„szemlélet“ emel, és nem emel“ és
 „mindet nagy magának, és nagy birtoklás,
 mert is a dohány birtoklás, és állás birtoklás
 ellet birtoklás és birtoklás birtoklás nagy
 része van, és birtoklás birtoklás. —

Mint is birtoklás nagy nagy
 az állás. hogy birtoklás birtoklás
 eszményes és birtoklás, mint a dohány
 miniszteri birtoklás, nagy az állás birtoklás
 birtoklás, hogy a birtoklás birtoklás és birtoklás
 és miniszteri birtoklás van nagy mint
 az állás is birtoklás, hogy birtoklás birtoklás és
 birtoklás birtoklás, nagy az állás és birtoklás
 nagy az állás birtoklás és birtoklás

birtoklás birtoklás

Tiszelt Dohányjusság!

Béres Lajos nagy
 28. 1891.
 Desseffy Aurél

A szivargyártásról.

Irta: Kazay Rezső, dohánygyári aligazgató, Budapestben
(Befejező közlemény.)

A facon-szivarok bábjait, ha egyáltalában még sajtoltatnának, nem szabad fevéggükkel a mintába nagyon kitolni, mert a sajtolás által nagyon kemény s az azután következő ledörzsölés által nagyon tompa és erős zár képződnek, mi a szelelősségre és a csucs képzésére igen hátrányos lenne.

A hengerlaku és olcsóbb fajtájú szivarok bábjából, melyek részben csak egyszerű sajtolást, de erős leszorítás nélkül, vagy újabb időben semmi sajtolást sem kapnak s az alakminták inkább csak bábtartók gyanánt szolgálnak — különösen nyári időben semmi készlet sem tartatik, mivel az ilyenkor elkerülhetetlen kiszáradás által, főleg a csucsnál az átfonás, illetőleg a zár-képzés megnehezítettnek.

A bábok átfonásánál pedig a következő elvek tartatnak szem előtt:

Ismertes dolog, hogy a dohánylevél legfinomabb és egyszerűs mind legtartalomdusabb része a csucsnál és a szélén van, miért is igen nagy fontossága, hogy a boríték-szalagok lehetőleg a csucsotól és széléről vágassanak, mi által sokkal szebb kinézésű levelek nyeretnek s ezért nem szabad a boríték-levél szélét csak nagyon keveset, vagy ha az kikerülhet, semmit sem levágni; a boríték-szalagok pedig mindig a levél csucsától felfelé fonandók, úgy hogy a szivar zárásához szükséges kivágás mindig a levél alsó s erősebb kocsány oldalára jutó részén eszközölthessék.

Ezen módon igen finoman ezert szép kinézésű, ugynevezett tükör-szivarokat nyerünk, melyek a szín szerint való válogatásnál, illetőleg a cédrus- és bükkfa ládácskákba csomagolandó szivarok csomagolásánál fontos szerepet játszanak.

A szivarok szín szerinti válogatásának megkönynyítése céljából, a szivarkészítő már munkájában külön rakja a világosabb és sötétebb színű szivarokat, illetőleg azokat a munkaasztalon előtte álló kis — mintegy 20—25 darabra szánt szivardeszakácskára akképen állítja fel, hogy az átvételnél a világos és sötétebb szivarok könnyen elkülöníthetők egymástól. Az említett tükör-szivarok ellenben egészen elkülönítve gyűjtetnek s a szivarátvevőnők is azokat a raktári ládikákban papiros vagy egyéb segélyével a többi szivaroktól elkülönítve, rendszeren a ládika felső részére teszik, hogy eképen a szivarcsomagolási osztályban könnyen felismerhetők s céljuknak megfelelő módon felhasználhatók legyenek.

Újabb időben a szivarfogyasztó közönség izlése mindinkább az u. n. préselt szivarok felé hajlott. Ezen izlésnek megfelelőleg igyekeznünk tehát szivarjainkat préselt állapotban a fogyasztó közönség elé juttatni s az erre szolgáló eljárásról a válogatással és csomagolással egybefüggőleg a következőkben szólók.

Miként már fentebb említve volt, nagyon célszerű és szükséges a szivarokat, mielőtt a fonódó előtt több tele deszkácska összegyűlt, azonnal átvenni és raktári ládikákba rakni s így a csomagolási osztálynak átadni, hol is azok lehetőleg gyorsan további elbánás alá vétetnek. Nevezetesen az E. és F. betűs (5-ös Cuba és Portorico) szivarok szín szerint válogatván egy kis készülék segítségével 25 darabonként kötegelgetnek s ideiglenesen váson szalaggal összekötöttek. Az így képzett kötegek 28—30 darabonként sajtolt keretekbe rakatnak, s egy a kereten alkalmazott és leszorított falap segélyével préselgetnek s 24—48 óráig ilyen préselt állapotban hagyatnak, mely idő után a sajtolt keretekből kivételnek s husz-husz kötegenként vagy 500 dbnként ismét a raktári ládikákba rakatnak s száraz hűvös,

vagy legalább is igen mérsékelt melegű raktárra vitetnek, hol 2—3 hónapig hagyatnak, míg végül 100 dbnként papircsomagokba elcsomagoltatnak.

A finomabb szivarok u. m. a különlegességek, Regalítás, Trabuccos stb. az elcsomagolásig, melynek egyébiránt nem szabad soká húzódnia, általában hűvös és fütetlen helyiségekben őrzendők. S mielőtt egy nagyobb mennyiségű finom szivar együtt van, a szín szerinti válogatás megkezdhető. Nagyobb mennyiségre azért van szükség, mert a Java, Sumatra borítékok váltakozó színe szigorú válogatást, kis mennyiségű szivarral nemcsak meg nem enged, sőt a legtöbbszőr lehetlenné tesz.

A szivar csomagolási helyiségeket, épen a szivarok szín szerinti válogatása végett, rendszeren az épület északi, vagy észak-keleti oldalán szoktuk elhelyezni; ha pedig ez lehetséges nem volna, akkor a fény tulerős behatolását akképen akadályozzuk meg, hogy az ablakokra fehér függönyöket alkalmazunk, vagy az ablaküvegeket vékony fehér papirosan beragasztjuk. Ez által a munkatermekben enyhe, szelíd világosság árad szét s a munkások szemei nem szenvednek annyira, mintha az erős világítás mellett dolgoznának.

A finomabb szivarok cédrus és bükkfaladácskákba csomagoltatnak s közvetlenül azokban is sajtoltatnak; a ládácskák a gyártási idővel színjelzéssel ellátatnak s az így elcsomagolt szivar, mint a szivargyártás productuma most már nyugodtan várja a majdan reá bukkanó fogyasztó szigorú bírálatát.

Dohány kísérleti-termelés

a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet gazdaságában 1890-ben.

(Folytatás.)

2. „Csabai rózsza.” Ezt a dohányfajtát is 1887. óta igen jó sikerrel termesztjük. Az elvetett saját termésű mag 63% csiraképességgel bírt. További fejlődésében annyira megegyezett a réthával, hogy ugy a növény ápolási, mint a szedési munkálatokat azzal egy időben végeztük.

Ezeket egyenként eltekintve, csak azt jegyzem meg róla, hogy virágzata világos piros, levelei hosszusak, szélesek, lándzsa alakúak és szár ölelők. Főbordája erős, husos, oldalbordái párosan futók, ritkák és vékonyak, mint ezt a méretekről összeállított kimutatásban láthatjuk.

Színe éretlen állapotban sötétebb a réthátnál, éretten babosodó, füllesztés alatt könnyen sárgul s igen szép sárgásbarna pipadohányt szolgáltat.

Egy közepes törzs magassága virág nélkül 84 centiméter volt és 16 levelet termelt, a föld színén levő s leveleivel együtt lemérve nyers állapotban 1370 grmot nyomott.

Tíz drb válogatott anyaléval 740 grmot, ugyanannyi hegyelével 265 grmot nyomott, az anyalevelek átlagos hossza 60, szélessége 32, a hegylevelek 40 és 21 centiméter volt.

Teljes kiszáradás után a szár magasság 82 centiméter volt és leveleivel együtt 335 grmot nyomott, a 10 darab kiszáradt anyaléval 103, — a hegylevelek pedig 56 grmot nyomtak.

Az anyalevelek hossza 59, a hegylevelek 32, szélességük 25 és 18 centiméterre szállott.

A superphospháttal trágyázott területen 1 kat. holdra átszámítva 795 kgr. dohány ter-

mett, mely q-ként 41 frton értékesítve 325 frt 95 kr. nyers jövedelmet adott.

A nem trágyázott területen ellenben 795 kg. termelt, melyet 40 frt 94 kron értékesítve 325 frt 48 kr. nyers jövedelmet, vagyis 74 krral kevesebbet adott mint a superphospháttal trágyázott terület.

Kimutatás

a termés nagyságáról különféle művelés és superphospháttal való trágyázási kísérlet mellett.

A trágya neve és a művelés módja	A terület nagysága □ ölben	Termett				
		I II III				Összesen
		minőségű				
g r a m m						
Superphosphát páros sorművelés mellett . .	16.66	5800	1500	1000	8300	
Superphosphát egykötő sorművelés mellett . .	16.66	5119	1490	950	259	
Trágya nélkül páros sorművelés mellett . .	16.66	5795	1495	980	8265	
Trágya nélkül egykötő sorművelés mellett . .	16.66	5805	1480	1015	8300	
Töltötgetett páros sorművelés mellett	16.66	5812	1510	990	8312	
Nem töltötgetett páros sorművelés mellett . .	16.66	5815	1510	980	8305	
Összesen . .	100.00	34341	8985	5915	49741	

Kimutatás

a superphospháttal trágyázott, továbbá a nem trágyázott területeken termelt dohány mennyiségéről, minőségéről és beváltási áráról.

38-as □ öl területen	A termés nagysága gramm	A beváltás					
		osztálya	egyes ára		összes értéke		
			frt	kr.	frt	kr.	
Superphospháttal trágyázva	11619	Finom	50	580	—	—	—
	2990	Középf.	25	74	—	—	—
	1950	Közöns.	13	25	—	—	—
Összesen	16559	—	—	679	325	95	95
Nem trágyázva	11595	Finom	50	579	—	—	—
	2975	Középf.	25	74	—	—	—
	1935	Közöns.	13	25	—	—	—
Összesen	16565	—	—	678	325	47	—

Asványi Lajos.

(Folyt. köv.)

Statistikai adatok az 1890. évi dohánytermés beváltási eredményéről.

(Folytatás.)

II.

Osztárak jövedék.

1) A *barcsi* beváltási körzetben volt: előirányzott mennyiség 588.500 klgm, összes beváltott mennyiség 429.631 klgm, tehát az előirányzathoz képest 158.869 klgmmal kevesebb lett beváltva.

Beváltottak: szuloki szivarboríték levél III. oszt. 505 klgm, — válogatott a. oszt. 7815, I. oszt. 72.316, II. oszt. 171.503, III. oszt. 107.593, összesen 359.227 klgm, — kihányás: 54.443 klgm, — kacs: 49 klgm. hulladék; 768 klgm, — összesen beváltott: 414.992 klgm.

Átlag-ár volt: az osztályba sorozott dohányok után 19 frt 56 kr, s az összes beváltott mennyiség után 17 frt 31—35 kr.

2) A *faddi* beváltási körzetben volt: elő-

irányzott mennyiség: 510.300 kg, összes beváltott mennyiség: 569.800 kg, tehát az előirányzathoz képest 59.500 kg-mal több lett beváltva.

Beváltott: finom kerti II. oszt. 1300, III. oszt. 4.291, összesen 5591 kg, — közép finom kerti: I. oszt. 10.322, II. oszt. 163.549, III. oszt. 195.946, összesen 369.817 kg; közönséges kerti: I. oszt. 4.896, II. oszt. 21.793, III. oszt. 118.956, összesen 145.645 kg; — kihányás: 36.564 kg, — hulladék: 985 kg, — összesen beváltott: 558.602 kg.

Átlag-ár volt az osztályba sorozott dohányok után 18 frt 48 $\frac{1}{2}$ kr, s az összes beváltott mennyiség után 18 frt 14 $\frac{1}{4}$ kr.

3) A *tolnai* beváltási körzetben volt: a) pécsi: előirányzott mennyiség: 64.300 kg, s az összes beváltott mennyiség 40.755 kg, tehát az előirányzathoz képest 23.545 kg-mal kevesebb lett beváltva; — b) szuloki: előirányzott mennyiség: 289.900 kg, s az összes beváltott mennyiség: 231.618 kg, tehát az előirányzathoz képest 58.282 kg-mal kevesebb lett beváltva.

Beváltott a) pécsi: — I. oszt. 2.264, II. oszt. 19.833, III. oszt. 11.103, összesen 33.200 kg; — kikányas 6.238 kg, — összesen beváltott: 39.438 kg; átlagár volt: az osztályba sorozott dohányok után 15 frt 73 $\frac{1}{2}$ kr, s az összes beváltott mennyiség után: 14 frt 51 $\frac{1}{2}$ kr; — b) szuloki: szivarboríték — III. oszt. 503 kg, — válogatott a) oszt. 14.918, b) oszt. 4; I. oszt. 64.286, — II. oszt. 92.947, III. oszt. 48.903, összesen 221.058 kg; — kihányás: 7.982 kg; — hulladék: 34 kg; összesen beváltott: 229.577 kg; — átlagár volt: az osztályba sorozott dohányok után 19 forint 98 $\frac{1}{2}$ kr, s az összes beváltott mennyiség után 19 frt 52 $\frac{1}{2}$ kr.

4) Az *aradi* beváltási körzetben volt: a) a kerti levelekre előirányzott mennyiség: 267.400 kg, s az összes beváltott mennyiség: 324.200 kg, tehát az előirányzathoz képest 56.800 kg-mal több lett beváltva; — b) szegedi: előirányzott mennyiség: 2.067.100 kg, s az összes beváltott mennyiség: 1.810.500 kg, tehát az előirányzathoz képest 256.600 kg-mal kevesebb lett beváltva.

Beváltott: finom kerti: I. oszt. 22.637, II. oszt. 50.547, III. oszt. 30.930, összesen 104.114 kg; — középfinom kerti: I. oszt. 19.320, II. oszt. 45.929, III. oszt. 32.048, összesen 97.297 kg; — közönséges kerti: I. oszt. 23.603, II. oszt. 33.885, III. oszt. 52.805, összesen 110.293 kg; — összesen beváltott: 311.704 kg.

Átlagár volt: a finom-, középfinom-, illetve közönséges kerti levelek után: 35 frt 26 kr, — 23 frt 82 kr, — és 17 frt 15 kr.

A szegedi levelekből beváltott: szivarboríték levél: II. oszt. 56, III. oszt. 16.111, összesen 16.167 kg; válogatott a) oszt. 187.852, b) oszt. 177.023, I. oszt. 503.984, II. oszt. 501.049, III. oszt. 396.493, összesen 1.766.401 kg; — kihányás: 33.976 kg; — hulladék: 290 kg; — kerti és szegedi levél, együttvéve összesen beváltott: 2.128.538 kg.

Átlagár volt: az osztályba sorozott szegedi levelek után 22 frt 24—57 kr, s az összes beváltott mennyiség után 22 frt 01—62 kr.

5) A *békés-csabai* beváltási körzetben volt: előirányzott mennyiség: 2.493.200 kg, s az összes beváltott mennyiség: 2.157.200 kg, — tehát előirányzathoz képest 336.000 kg-mal kevesebb lett beváltva.

Beváltott: szegedi szivarboríték levél: I. oszt. 1.152, II. oszt. 5.506, III. oszt. 22.729, összesen 29.387 kg; — válogatott a) oszt. 192.867, b) oszt. 33.299, I. oszt. 567.427 $\frac{1}{2}$, II. oszt. 710.260 $\frac{1}{2}$, III. oszt. 518.487, összesen 2.022.341 kg; — kihányás: 97.312 kg; — kacs: 1.491 kg; — hulladék: 2.338 kg; — összesen beváltott: 2.152.872 kg.

Átlagár volt: az osztályba sorozott dohányok után 20 frt 52 $\frac{1}{2}$ kr, s az összes beváltott mennyiség után: 19 frt 89 $\frac{1}{2}$ kr.

Közl.: M.

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

A „Mezőgazdasági Szemle.” A Cserhádi Sándor és dr. Kossuthy Tamás m. óvári akad. tanárok kitűnő havi folyóiratának IX-ik (szeptember havi) füzeté, a következő eredeti közleményeket tartalmazza: Mezőgazdasági szakoktatásunk reformja, Cserhádi Sándor; — A magyar cukorkorpa értékéről és eltarthatóságáról, Rovaa Frigyes; — A hesseni légy (Cecidomijia destructor) Erdélyben, Dr. Szaniszló Albert; — Mustra ökröknek értékesítése hízalás utján, Pókay Dezső; — A dohány égésének tanulmányozása, Cserhádi Sándor és Szilassy Zoltán; (e jeles szakcikket egész terjedelmében átveszük lapunkba, —) végül a sok helyes és közhasznú gazdasági ismereteket nyújtó „apró közlemények” egészítik ki a kitűnően szerkesztett folyóirat tartalmát.

A mezőgazdák figyelmébe. A zöld lóhere, luczerna, csalamádé, rétfű, szóval az összes zöldtakarmány, valamint a gumós és gyökérfélék okserű eltartása, besavanyítása és mesterséges sajtólása körül igen időszerű és gyakorlati utmutatást ad a Hreblyai Emil-éle „Takarmányművek mesterséges eltartása” című mű, mely rövid idő óta a legnagyobb elterjedésnek örvend. Nincs egyetlen uradalom vagy öngazda, ki hasznát ne vehetné e műnek, miért is e helyen sem mulasztjuk el azt a gazdaközönség figyelmébe ajánlani. A mű ára 86 kr. és megrendelhető Kassán, a „Gyakorlati Mezőgazda” című lap kiadóhivatalában. Az ár előleges beküldése mellett a mű bérmentve küldetik A 124 nagy rétvű lapot magában foglaló, több csinos ábrával díszített műnek ára oly csekély, hogy bárki is, ki a takarmányművek újabb eltartási módjait ismerni akarja, megszerezheti.

Levelezés.

Torontál-Torda, 1891. szeptember 8.

Tekintetes szerkesztő ur!

Mig az ország felső vidékei, ez év aratási időszakában, a tulságos esős időjárás káros következményeinek voltak kitéve, addig vidékünknek tartós szárazság és nagy hőség jutott osztályrészül; — és habár ezen időjárás a gabona aratás, hordás és cséplési munkálatokat nagyban elősegítette, a kültetés után jól megfogalmazott dohány ültetésekre határozottan káros hatással volt, amennyiben a dohány fejlődésében általában, különösen pedig a hideg ágyi részakból származó későbbi ültetés — egészen vissza maradt, és ennek folytán az idei dohánytermés eredménye iránt táplált remények, a lehető legalacsonyabb fokra szállottak le.

Hanem a f. é. augusztus 20. 24. és 31-én beállott kisebb, de hatásos esőzések, e szomorú kilátást teljesen meváltoztattak. A dohány ugyanis gyors fejlődésnek indult, — és habár dúst természet már adni nem fog, mindazonáltal mai állása azon alapos reményre jogosít, hogy — kitűnő minőség mellett — a beültetett 660 kat. holdnyi területen, holdanként 6—7 méterem. termés leszen elérhető.

A dohány törése és szárítása természetesen sérényen folyik; a szabadban szárításra az időjárás szinte kedvező lévén, ez is igen szépen szárad; különösen szép azonban a pajtában szárított dohány.

Nem hagyhatom az alkalommal felemlítés nélkül azon örvendetes tény, hogy községünk jobb-akaratu termelői között — okulván az uradalom által múlt évben, az okserű termelés és kezelés könnyebb elsajátítása céljából felállított minta telepen elért anyagi ered-

ményen — ez irányban dicséretre méltó törekvés és fokozódó előhaladás észlelhető.

Teljes tisztelettel maradván — Tekintetes szerkesztő urnak

kész szolgája

Papik István
urad. tisztartó.

VEGYESEK

— Azon t. előfizetőink részére, akiknek előfizetésük a jelen évnegyed, illetve e hó végén lejár, mal számunkhoz postautalványlapot melléklünk, és kérjük, hogy az előfizetést mielőbb megújítani sziveskedjenek; — kérjük egyszermind a még kinlevő hátralékok beküldését is, hogy ne kénytelenítsünk, az előfizetési díj végett külön felhívás és postai megbízás küldésével az illetőknek terhökre lenni, vagy esetleg a lap további küldését beszüntetni.

— **A pénzügyminiszter kiténtetése.** Dr. Wekerle Sándor pénzügyminiszter urnak, Ó Felsége a király, f. hó 2-án kelt legfelsőbb kéziratával, a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozta. — A legfelsőbb helyről jövő eme kiténtetésen kívül a népszerű pénzügyminiszter közelebb azon megtszteltetésben is részesült, hogy Hajdu-Szoboszló város diszpolgarává választotta.

— **Előléptetés.** Pyber Károly II. oszt. dohánygyári gyártási tiszt. I. oszt. gyártásitisztté lett előléptetve.

— **Áthelyezések.** Szemák László kassai és Hegedűs Ferenc kolozsvári dohánygyári hivataltiszték, a kolozsvári, illetve a temesvári dohánygyárhoz helyeztettek át.

— **Az idei dohánytermés eredményéről** — az ország minden részéből vett tudósítások alapján — most már teljes biztossággal elmondhatjuk, hogy olyan termésnek nézünk elé, minőre valóban a legjobb remény mellett sem számíthattunk; — ugy annyira, hogy egyes helyeken például a kapadohány 20 mtr mászát fog adni holdanként. — Az ez évi dohánytermés, melyet egészben a kincstár fog átvenni, az egy millió métermázsát megközelíti; — természetesen az nem baj, még ha sokkal több lenne is, csak a minőség legyen jó, — mert ha a minőség olyan lesz, mint aminőt a rendkívül kedvező időjárás mellett méltán el lehet várni, akkor a dohányjövődék azon kellemes helyzetbe jön, hogy nagy dohányfőlösegeből, a külföldre könnyedén és tisztességes aron táladhat. — Tehát a termelői fő és egyedüli igyekezete, még folyvást — a minőség javítására irányuljon.

— **Országos gyümölcs vásár és kiállítás.** Október hó 3-tól—12-ig országos gyümölcs vásár és kiállítás lesz a fővárosi vigadó helyiségében. A legtöbb bejelentés eddig az erdélyi részti megyékből érkezett, hol az idén egyes vidékeken igen szép termés ígérkezik. A kiállítás résztvesznek az összes állami gazdasági intézetek és vinczellérsékolak, melyek be fogják mutatni az általuk termesztett gyümölcs- és szőlőfajokat. Ezek az intézetek azonban versenyen kívül maradnak. Bejelentési iverk kaphatók a kertészeti egyesület titkári hivatalánál (koronaherczeg u. 16.) és a gyümölcsészeti miniszteri biztosságnál (budai vinczellérsékepedze.)

— **„Mezőgazdák szövetekeze”** cizmen ez év őszén, az orsz. gazdasági egyesület vezérifiai kezdeményezésére egy fogyasztási és értékesítési szövetekezet indul meg. Az új intézmény át fogja venni a Hadsereg ellátási szövetekezet-nek ügyeit is. Működését első sorban a mezőgazdasági szükségleteinek tömeges beszerzésével kezdí meg. Az új szövetekezetre már eddig 600-on felül jegyeztetett üzletrész. amely mintegy 200.000 forint üzleti tőkének felel meg.

— **A méhészek vándorgyűlése.** A magyar és a német-osztrák méhészek ez évi szeptember hó 25, 26, és 28-ik napján tartják

meg 36-ik vándorgyűlésüket. A kongresszus Lübeckben lesz. A vándorgyűléssel kapcsolatban nemzetközi méhészkiállítást is rendeznek. A vándorgyűlésen a magyar országos méhészeti egyesület is képviselve lesz.

— **Tanulmányút.** Az országos magyar gazdasági egyesület 15 tagja, aug. 30-án Prágába utazott, az ottani kiállítási tanulmányozására, honnét kirándulásokat rendeznek egyes nevezetesebb gazdaságokra is. A kirándulók közül néhányan innen Zágrába utaztak, a horvát kiállítás megtekintésére.

— **Temesvári kiállítás.** A nagy jury, Molnár Viktor főispán elnöke alatt, aug. 27-én délelőtt, tizenhét külön csoportban alakult meg. Budapestről, továbbá az ország s különösen a Délvidék minden városából majdnem viamennyi választott és kinevezett tag megjelent. A kiállítási aranyérmek számát 85-re emelték, ugy, hogy mintegy 2000 kiállítóval szemben, ezernél több kitüntetés áll rendelkezésére. A bíráló bizottság rögtön megkezdte munkáját. Az első időszaki gyümölcskiállításnál aug. 31. hirdették ki a jutalmazásokat. Állami ezüst érmet nyert: Niemetz W. temesvári czég, kiállítási aranyérmeket nyertek: Mühle Vilmos temesvári czég, Sanmarco bejegyző n.-kmlós és nagykorosi gazd, telepe; kiállítási ezüst érmetek nyertek: Ambrózy Béla báró, Gyarmathai Banga Péter hődemővásárhelyi, Fehér Sándor temesvári, Kerschek Gyula temesvári, Barta Ferencz, Reiter János mehalai, Jorka Albert buzsiási és Deutsch Sándor temesvári termelők. Ezenkívül kiosztottak még 7 bronzérmeket és 6 elismerő oklevelet.

— **Az agyagipari kiállítás** iránt a közönség érdeklődése egyre fokozódik, s a városi iparcsermekben állandóan nagy közönség nézi a teljesen újjalakított tárlatot. Egyes ipartelepek, egészen új tárgyakkal egészítették ki csoportjaikat.

Szerkesztői üzenetek.

A m. kir. dohányjövédéki tek. tisztviselő urakhoz. Gróf Dessewffy Aurél urnak lapunk mai számában közzétett nagybecsű levele, nyilvánosan tanuskodik róla, hogy miként vélekedik a „Magyar Dohányjóság” működéséről az országos gazdasági egyesület elnöke, a legkittűnőbb mintagazdák s a legelső nagytermelők egyike, akinek bírálatát ép oly hivatottá teszi elismert szakértelme, mint amily magas színvonalra emelik itéletét az ő társadalmi és egyéni tevékenysége.

Nem hivatkozásból s nem öndicsékvésből hivatkozom e helyt ismét a mélyen megtisztelő elismerésre, — hanem ez mintegy felbátorít, hogy ebből

kiindulva, kérve-kérem mindazokat, a kiknek módjukban áll a dohánytermelőkkel értekezni, hogy ezeknek sziveskedjenek a „Magyar Dohányjóság”-ot figyelmebbé és pártolásukba ajánlani.

Igen természetes, hogy a dohánybevéltő felügyelő, beváltó hivatali kezelő-, beváltó-tiszt-, és vándortanító urak azok, kikhez ezen kérelmem iránnyal, mert hisz ők közvetlenül és többszörösen érintkeznek minden egyes termelővel, s ők vannak hivatva, hogy ezt tegyék, — ami által többszörösen jó és közhasznu dolgot művelnek; — mert amidőn a „Dohányjóság” ügyét elősegítik: evvel az okszerű termelés előmozdításán működnek, ez által pedig hasznos tesznek az államkincstárnak, emelik a nemzetgazdaságot és közvagyonosodást, de legtöbbet használnak maguknak a termelőnek; nekem pedig módot nyújtanának arra, hogy mindent kikutathassak és közre bocsáthassak, ami a termelés javításán lendíthet, és képessé tennének, hogy ezen közhasznu lapot tisztelet és becsületben tovább is fentartsam, emeljem, tökéletesbítsem, amint azt — akik e lapot ismerik és méltányolmi tudják — bizonyára mindannyian ószintén óhajtják.

De ha megvonják tőlem és lapomtól jóakarutakat, éppen azok, akiknek szavuk a termelő előtt legtöbb súlylyal bír, amint — fájdalom — arról már meg kellett győződnöm, hogy egyes beváltó körzetben egész közönséggel viseltetnek a lap iránt: ugy az én legjobb törekvésemnek, úgyszeretemennek, lelkesült buzgalmaumnak nem lehet teljes sikere, amit mélyen fájlalok, nem ónérdek és haszonlesésből, hanem a jó ügy miatt, melynek olyan híven és örömmel állok szolgálatában.

Ne legyenek elfogulva talán az én személyem iránt, — mert bátran el merem mondani, hogy az életben soha senkinek ártalmára nem voltam, sőt mindig azon igyekeztem és annak örültem, hogy ott ahol tudtam, bárkinek és bármiben hasznára lehessen. Ezen irányelv vezérelt a „Magyar Dohányjóság” megalapítása és immár VIII-ik évfolyamában való szerkesztésében is, hogy általa a hazai dohánytermelés előbbvitelére minden lehetőséget elővések.

Lapom közhasznu működését szellemileg és anyagilag támogatni s ezzel az állam és a termelők javát előmozdítani segíteni: éppen a dohányjövédék, s különösen a dohánybevéltő felügyelő-, beváltóhivatali kezelő-, és beváltótiszt urak vannak első-sorban hivatva, — azért — ezen kivételes alkalmat felhasználva — ismételten teljes bizalommal felkérem az illetőket, méltóztatassanak ezen hivatás betöltésére módot találni és követni azon egyes felügyelő és beváltóhivatali főnök és tiszt urak példáját, akik teljes odaadással és ószintén jóakarattal törekzenek a „Dohányjóság”-ot terjeszteni és szellemi támogatásban is részesíteni.

Hálával fogadott szives közreműködésüknek, a jó ügy diadala legyen legszebb eredménye!

Daróczi Vilmos.

Papik István tisztartó urnak, Torontál-Torda.
Tóth-Kovács Eugénia urnőnek „ „
Juhász Pál urnak, „ „
Berger Fülöp urnak, „ „
Az érdemes közösi előjárásának, „ „

Nagy örömmel szolgál, hogy — a Dohányjóság gyakorlati tanácsai után indulva — az okszerű termelés márt ott is honosodni kezd. A kedvező eredmény bizonyára nem fog elmaradni.

E. H. urnak Bécs-Ujhely. Szives ígéretének, hogy lapunk részese irni fog, örömmel néznék elébe és okvetlenül elvárjuk.

Frankl! Zs uraknak Zsámbok. Igyekezzenek a legjobb minőségű dohányjaikat a rendszeres pajtkába, ami pedig ezekből kimarad, a gazdaságban levő egyéb fedett helyiségekbe elhelyezni: — oly helyiségekbe azonban ahol élő állatok, pld. juh, vagy szarvasmarha, stb. vannak, dohányt ne tegyenek, mert az állatok kigőzölése a dohányra igen káros hatással van: — továbbá saját érdekükben — a csempészkedés megakadályozása szempontjából igyekezzenek a zsinagek megszámlálását lehetőleg pontosan felvéteni. A jó minőség sikerének — amelyről értesítve lettünk — ószintén örövendük; csak továbbra is rajta kell lenni a minőség javításán.

HIRDETÉSEK.

A NEW-YORK

életbiztosító-társaság.

Alapítottat 1845., s tisztán kölcsönösségen alapul.

1891. január 1-én az aktívák 601 millió frankra rugtak. Főlétség 77,211,221.58 frank.

Fennállása óta. 1891. január 1-ig a társaság biztosítottjainak kifizetett . . . 739,146,747 frkt.

Az 1891-ben újonnan felvett biztosítások 327 millió frankra emelkednek.

A társaság Európa fővárosaiban, épügy mint Ázsiában, Afrikában, Amerikában főkököt állított fel. Miután tisztán kölcsönösségen alapul és miután nincsenek névzenyesei, a tőke és nyereségya a biztosítottak kizárólagos tulajdonja marad.

Referenciák Magyarországon:

A magyar általános hitelbank.

A magyar kereskedelmi bank.

Közelebbi felvilágosítást ad

A NEW-YORK

életbiztosító-társaság igazgatósága

Budapesten, V. ker., Deák Ferencz-tér 1. sz.

1-6

Légen szárított természetes istálló-trágya

darabokban vagy zuzott állapotban

Neumann Testvérek aradi czégtől

50%-nál több szerves anyaggal.

Vegyi elemzés:

Viz	8.0%	Összes vilsav (phosphorsav) mennyiség	3.16%
Szerves alkotórészek	35.0%	Szerves légyeny (Organ. Stickstoff)	2.90%
Hamu	57.0%	Káli	1.45%
Vizben oldható vilsav	1.28%	Vilsavas (phosphorsavas) káli	2.46%

Ára: 100 métermázsánként 160 frt az aradi vasút állomásra szállítva, zuzott állapotban 200 frt.

A darabos trágya kukorica morzsóval vagy cséplőgéppel (szalmarázó nélkül) czélszerűen és gyorsan aprítható, mely eljárás által a t. gazdaközönség, darabos trágyából jutányosan zuzott minőséget nyer.

Kizárólagos képviselő Magyarországon, Horvátországon és Szlavonia részére

Szávoszt Alphonsnál

V. Arany János-utca 11. — BUDAPESTEN — V. Arany János-utca 11.

hol minden felvilágosítás készséggel megadatik.

1-2.